

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De testamentis. cap. 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

DE TESTAMENTIS.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

P

1 **R**o huius primæ partis complemento placeat agere de vltimarum voluntatum dispositione, quia quantò difficilior est eius materia, cautiùs circa ea agendum est, ad cuius enodationem præmitto.

2 **E**piscopo sæculari ratione suæ personæ non esse testari prohibitum, cum ad paupertatem aliquo voto non obligetur. Diuus Thomas 2. 2. *quest.* 185. *art.* 6. Soto *de iustitia & iure quest.* 4. *art.* 3. & sic tam in vita quàm in morte de bonis propriis, & de aliunde quæsitis, quàm ex redditibus Ecclesiæ testari poterit, seu disponere. Lafarte de Alcaualas. *c.* 19. *num.* 49. Didacus de Spino *in speculo testamentor. part.* 14. *num.* 22. Sarmiento *de redditibus, part.* 3. *cap.* 3. *num.* 4. Molina *de iustitia, disp.* 147. *conclus.* 1. *col.* 5.

3 **D**e redditibus verò episcopatus nequit in morte disponere: sed hoc non provenit ratione personæ, sed ratione rei, & ex natura ipsius rei, hoc est, Episcopatus, quem si quis obrinuerit à fructuum dispositione in morte priuatur. Lafarte, Spino, & Sarmiento.

4 **E**t sic constat episcopum sæcularem liberè posse disponere, & testari de rebus ante Episcopatum habitis, & de à parentibus, seu cognatis relictis, & de acquisitis sua industria, & labore, & etiam de provenientes ratione Ordinis sacerdotalis, dum non sint prætextu

Episcopatus vel Ecclesiæ, vel comparatis intuitu Ecclesiæ. *c. quicumque cum sequentibus* 12. *quest.* 13. *c. fixum. cum multis sequentibus*, 12. *quest.* 5. *auth. licentiam. 6. de Episcopis & clericis. can. 1. de successoribus ab intestato.* Molina *de Hispaniar. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. vbi alios citat. Couarruias *in c. 1. de testamentis, num.* 11. Mantica *de coniecturis vltimarum, lib.* 2. *tit.* 9. *num.* 4. Egidius de Bellamera *conf.* 1. *num.* 47. *fol.* 17. Thomas Docius *conf.* 58. *incipit vito themate. n.* 3. Nauarrus *de reductibus in apologia, quest.* 3. *monit.* 4. Baldus *in auth. licentiam. c. de Episcopis & clericis, num.* 1. & ibi Salicetus, Franciscus Leo *in thesauro part.* 3. *cap.* 3. *num.* 1. & 2. Siculus *de præstant. Cardinal. basilica* 1. *part.* 3. *num.* 5. Sebastianus Brant. *in rubrica. c. de Episcopis & clericis.* Decianus *responsio* 80. *tom.* 4. *diuersor.* Lafarte *dict.* *cap.* 19. *n.* 49. Rodriguez *tom.* 4. *cap.* 67. *de los Obispos. num.* 34. Couarruias *tom.* 2. *variariar. cap.* 1. *num.* 3. & 11. *vsque ad finem.* Barbosa *in pastoralis, part.* 3. *allegat.* 114. *num.* 10. Syluester *verbo Episcopus, n.* 9. & Emanuel Sa *eadem verbo n.* 32.

Episcopus regularis cum à paupertatis voto non liberetur, neque efficiatur Dominus reddituum Episcopatus, (sicuti est Episcopus sæcularis) Gloss. *in c. quorundam verbo mendicantium. de elect. in 6. & in c. de Monachis. verbo discedere* 16. *quest.* 1. & *in c. unico verbo legimus* 18. *quest.* 1. Diuus Thomas *quest.* 88. *art.* 11. *ad*

4. & quest. 185. art. 4: ad 3. & in 4. sentent. dist. 38. quest. 1. art. Nauarrus in comm. 1. de regul. num. 31. & comment. 2. num. 17. vers. questionis est. & de redditibus quest. 1. monit. 9. num. 1. & monit. 11. num. 1. & monit. 52. num. 1. Henriquez in summ. lib. 10. de sacram. Ordinis, cap. 32. §. 5. & c. 33. §. 3. Couarruias in cap. 1. num. 8. de testamentis. Gregorius de Valentia. 2. 2. disp. 10. quest. 3. punct. 8. Azor institution. moralium, part. 1. lib. 12. cap. 9. quest. 2. vers. profecto Barbofa in pastoralis part. 3. allegat. 114. num. 19.

6. Eo quod abdicatio (vt iam diximus. cap. 5. num. in hac prima parte.) omnis dominij non obstat regulari episcopo dummodò habeat liberam & amplam omnium bonorum administrationem, de quibus in vita tam amplè potest disponere licitè, quàm amplè episcopus sæcularis. Nauarrus de redditibus quest. 1. monit. 8. & monit. 33. num. 1. Anastasius Germonius de indultis Cardinalium, §. regularia beneficia, num. 47. & sic decisum fuisse in Rota testatur Barbofa num. 21.

7. Et sic testari, vel in morte disponere, etiam de iure hæreditario prouenientibus, vel derelictis ab amico nequit; (nam licet ius succedendi patri, vel alij consanguineo, recuperet. c. unico 18. quest. 1. l. 1. c. de sentent. passis & restitutis. & sic possit perere legitimam suam, non vt sibi acquirat, sed vt post mortem relinquat. Rodriguez in questionar. verbo Episcopus, & tom. 4. de sus obras. c. 68. num. 4. Barbofa num. 29.) Non tamen recuperat ius condendi testamentum, cum non possit id sibi appropriare, vt in morte de eo disponat, ob votum paupertatis. Gloss. in author. licentiam. c. de Episcopis, & clericis, & ibi Baldus num. 3. auth. ingressi.

9. Et licet de iure antiquo bona Episcopi decedentis non monasterio, sed Ecclesiæ competebant post eius mortem, hodie verò Camera Apostolica succedit Episcopis regularibus in omnibus bonis, quolibet modo acquisitis, & sæcularibus in acquisitis intuitu Ecclesiæ, & etiam ex redditibus Episcopatus, si licentiam de eis disponendi non habeant: quod non ab antiquo introductum est, (testantur Valencuela, & Nauarrus) sed à tempore; cuius initij apud plerosque habetur memoria. Nam antea non solitum erat ex hæreditate Episcopi decedentis, nisi aliquid, puta rem vnã, quam Camera eligebat, deducere ex supellectile, qua lu-

c. de Sacrosanctis Ecclesiis. Panormitanus in c. cum olim de priuileg. num. 7. Stunica de vera religione, lib. 2. cap. 27. de voto paupertatis. Siculus de præstant. Cardin. quest. 3. basilica prima partis, num. 52. Diuus Thomas 2. 2. quest. 185. art. 8. num. 8. Thomas Docius conf. 58. incipit viso themate. num. 2. Rodriguez quest. regular. tom. 2. quest. 58. art. 7. & tom. 3. q. 69. art. 4. Ioannes de la Cruz in director. lib. 1. cap. 2. dub. 7. Molina de Hispaniar. lib. 2. cap. 10. num. 28. Molina Theologus de iustitia, tom. 1. tract. 2. disput. 150. Simon de Præris de interpretat. vltimar. vol. 1. lib. 2. dub. 1. inter pret. 1. fol. 4. incipit, habilitè qui tempore, n. 6. fol. mibi. 83.

10. Aliiter est in Papa, qui licet regularis sit, (auth. licentia c. de Episcopis & clericis seruata) testari poterit. Gloss. in l. cum hæres. c. qui testamenta facere possunt. Martinus Laudensis de principibus, quest. 243. Nauarrus de redditibus, in apologia quest. 3. monit. 2. num. 8. & monit. 6. num. 2. sed non ad vsus prophanos, sed ad pios. Nauarrus ibi.

11. Et licet de iure antiquo bona Episcopi decedentis non monasterio, sed Ecclesiæ competebant post eius mortem, hodie verò Camera Apostolica succedit Episcopis regularibus in omnibus bonis, quolibet modo acquisitis, & sæcularibus in acquisitis intuitu Ecclesiæ, & etiam ex redditibus Episcopatus, si licentiam de eis disponendi non habeant: quod non ab antiquo introductum est, (testantur Valencuela, & Nauarrus) sed à tempore; cuius initij apud plerosque habetur memoria. Nam antea non solitum erat ex hæreditate Episcopi decedentis, nisi aliquid, puta rem vnã, quam Camera eligebat, deducere ex supellectile, qua lu-

tuosa

tuosa vocabatur. Valencuela *conf. 98. incipit quamvis priorum. num. 33.* Nauarrus *in apologia de rebus, quæst. 3. monit. 4.* Rodriguez *tom. 4. de sus obras cap. 68. num. 4. fol. 103.* Molina *de iustit. tract. 2. disp. 147. col. 5. fol. 517.*

12. Quod etiam procedit in Episcopo titulari, cui Camera succedit. Azor *instituit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 10. quæst. 7. ante finem.* Barbosa *in pastoralis, part. 3. allegat. 114. num. 29.*

13. At verò Ecclesiæ cathedrali ex bonis Episcopi decedentis, siue regularis, seu secularis sit, competunt omnia ornamenta Pontificalia: & in hoc includitur mitra, baculus, annulus, calix, & abacus argenteus, & deauratus, baldachinum, puluinar, & cætera quibus utebatur cum Pontificaliter celebrabat, licet etiam eis uteretur priuatim in suo sacello, & in domo. Et ad hoc seruari solet, quòd quando primà vice Pontificaliter celebraturus est, Capitulum habeat Notarium, qui numeret, & testificetur tam ornamenta quàm abacum, baldachinum, & puluinar: vt licet postea in domo priuatim eis utatur, constet ex Pontificali esse, & quòd Ecclesiæ pertinet, tam in morte quàm in translatione, seu in renuntiatione; sed in hoc ecclesiarum consuetudines attendantur.

14. Et etiam vt mortis tempore contentiones, & fraudes euitentur, debent Episcopi seculares inventarium facere illarum rerum, quas habent, siue ex propriis redditibus, siue ex patrimonio antequàm primi Episcopatus possessionem obtineant. *c. manifesta. c. sint manifesta 12. quæst. 1. c. Syracusano. 28. dist.* Barbosa *in pastoralis, part. 3. allegat. 114. num. 15.* Quod etiã Episcopi regulares face-

re tenentur, ne monasterium defraudetur in libris, & in aliis rebus, quas habent tempore quo creantur Episcopi: nam si hoc non faciunt, semper præsumitur quòd omnia quæ habent tempore mortis, esse intuitu Ecclesiæ acquisita. *Gloss. in c. sint manifesta 12. quæst. 1. nisi proberetur aliunde acquisuisse, vel coniecturæ concurrerent ex quibus constaret non ex Ecclesiæ redditibus, sed aliunde, vel ex patrimonio habuisse: & quod semper in dubio requiratur plena probatio, quia præsumptio in fauorem. Camera Apostolicæ extat. a. u. licentiam. & ibi Gloss. & Salicet. num. 3. c. de Episcop. & clericis. Innocentius in c. 1. & in c. cum in officiis. de testamentis, & ibi Panormitan. & in d. cap. 1. num. 1. Molina de iustit. tom. 1. disput. 147. Tiberius Decianus responsor. tom. 4. responsor. 80. numero 1. & 3.*

16. Quod aded verum est, quòd si Episcopus aliquid emat, & dicat emere ex bonis propriis, & non ex bonis Ecclesiæ: nam & tunc præsumitur ex Episcopatus redditibus esse, nisi contrarium proberetur. Emanuel Rodriguez *tom. 4. cap. 67. de los Obispos, num. 34.*

17. Neque in contrarium facit textus in l. si defunctus 10. c. de arbitraria tutela. vbi dicitur, quòd si tunc temporis quando tutor accessit ad gerendam tutelam, esset pauper, & finita gestione reperitur diues, præsumitur sua industria, & labore, non ex bonis pupilli ditatus: & si contrarium pupillus dicere vult, probare tenetur. Et cum Episcopus tutori a similetur, & Ecclesia pupillo, idem videbatur dicendum: nam non est Episcopo pauperi augmentum patrimonij, quòd laboribus multis, & industria acquisit,

interdicendum. Quam difficultatem sentit Gloss. in d. *auth. licentiam. & c. sine manifesta.* sed sine solutione relinquit; sed ni fallor, hæc est, quod tutor mercaturam, vel alterius negocia, seu aliud ministerium exercens, sua industria, & labore multa potest acquirere sibi: quia licet tutelam habeat, potest licite in aliis rebus & officiis se occupare, ex quibus emolumentum sentiat.

- 18 Sed Episcopus qui totus subditorum curæ & saluti semper, & continuò se impendere tenetur, quomodo valet mercaturam, vel alia negocia, ex quibus commodum reportet, exercere: & si fortè exercuerit, quia turpiter quaerit, 19 acquisita ex eis, ex bonis sponsæ, ne in eo turpe detur lucrum, censentur habita. Argumento textu. in l. *Quintus Mutius* § 1. ff. de donationibus inter vir. & uxorem. l. etiam si uxoris. c. de donationibus. l. 2. tit. 15. part. 3. egregiè Abbas in c. cum esses. num. 25. de testamentis. Et si licite acquisiuit, ex donatione facta ab amico, vel ex alia causa probare tenetur: quia in dubio præsumptio contra eum extat.

- 20 Sed licet Episcopus regularis testari nequeat, poterit testamentum quod fecit in sæculo antequam Religionis habitum suscepisset, postea creatus Episcopus reuocare. Argumento text. in l. sed si mors 13. ibi, ita tamen ut non adimatur marito licentia eam reuocare. ff. de donation. inter virum & uxorem. & ibi Bartol. num. 2. Iason in author. ingress. c. de Sacrosanct. Ecclesiis, num. 17. & ibi Petrus de Bergnia in addit. ad Butrigar. limit. 6.

- 21 Contrarium, nempe non posse eum reuocare, tenent Tapia in dict. author. ingress. c. de Sacrosanct. verbo

ideòque neque de his. cap. 1. num. 67. Barbosa in pastoralis, part. 3. alleg. 99. num. 15.

Episcopus sæcularis de fructibus mobilibus ex redditibus episcopatus habitis, etiam constitutus in ea infirmitate, ex qua decessit, testari poterit, relinquendo, seu dopando servis suis in remunerationem, dummodò absit fraus, seu dolus. c. relatum 2. de testament. c. si quis. de peculio clericor. c. hec. c. charitatem. c. quicumque 12. quæst. 2. Panormitan. in c. cum olim. 2. de privileg. num. 8. & consil. 10. part. 2. num. 3. Molina de Hispaniar. primog. lib. 2. cap. 10. num. 24. Molina Theolog. de iustit. tom. 1. tract. 2. disput. 148. conclus. 4. Tuschus liter. E, conclus. 282. num. 1. Tiberius Decianus responsor. tom. 4. respons. 80. n. 10.

Episcopus sæcularis, cuius Episcopatus apud infideles consistit, de omnibus bonis testari & disponere poterit, neque contra eum est præsumptio, si acquisiuit ex redditibus ecclesiæ, cum non percipiat ex ea redditus. Baldus in author. licentiam. c. de Episcop. & cleric. Thomas Docius conf. 58. incipit viso themate.

Episcopo regulari, seu sæculari solus Romanus Pontifex licentiam testandi concedere valet. Ægidius de Vellamera consil. 1. num. 47. Hostiensis in summ. de poenitent. & remiss. §. confitendum. vers. cui Cardinales. Andreas Siculus de præstant. Cardinal. part. 1. 3. & 4. basilica prima partis. Franciscus Leo in thesaurò, pari. 3. cap. 3. num. 31. Diuus Thomas 2. 2. quæst. 189. art. 8. Iason in author. ingressi. c. de Sacrosanct. Ecclesiis. Molina de Hispaniar. ubi supra num. 28. Alter Molina disput. 147. consil. 1. num. 11. Armilla verbo Episcopus, num. 8. Mieres de maioratu part. 1. quæst. 1. tom. 1. num. 52. Decianus

25 *nus respons. 80. num. 14. tom. 4. vbi contrarium tenentes refutat.*

Episcopus regularis si petit Papæ licentiam testandi, duo exprimere tenetur, vnum quoddam est religiosus, aliud quoddam est episcopus. Sanchez *in summa tom. 3. de religione. lib. 6. cap. 6. num.* Rodriguez *tom. 4. cap. 68. num. 4.* Barbosa *in pastorali, part. 3. alleg. ultim. n. 29.*

26 Sed si disponere tantum vult de bonis patrimonialibus, vnum tantum exprimere tenetur, dicens, quoddam est Religiosus Barbosa *ibi num. 25.*

27 Dum episcopus testatur, non requiritur quoddam exprimat se testari virtute privilegij. Molina *de iustit. tom. 1. disp. 140.*

28 Licentia testandi Episcopo seu Cardinali concessa, non expirat morte Pontificis concedentis, etiam si antequam executioni mandetur, moriatur Papa. Argumento text. *in l. 1. ff. de constitut. princip. & in leg. imperialis. §. 1. vers. sed & fitalis. c. de nupt. & ibi Doctores l. 53. tauri. & ibi Antonius Gomez c. precarium. fin. de precario. c. si super gratia de off. delegati. lib. 6. c. si gratiose de rescriptis eodem lib. & ibi Geminianus & Ancharranus, Molina *de iust. tom. 1. disp. 141. in fine. decis. Rotæ in nouissim. decis. 47. part. 1. n. 15. fol. m. hi 29 Riccius in prax. resol. 386. Nauarrus de reatibus q. 3. in apolog. monit. 8 & 9. Sanchez de matrim. l. 8. disp. 28. n. 82. Azevedo in l. 2. tit. 7. l. 5. recopil. n. 5. Rodriguez q. reg. tom. 2. q. 46. art. 7. & late in art. 8. & tom. 3. q. 69. art. 6. Barbosa in pastorali. part. 3. alleg. 114. num. 25.**

29 Sed si Episcopus decesserit non condito testamento, licet haberet licentiam testandi, nihil prodest ad hoc vt bona non applicentur Camerae, nisi in licentia cautum sit: quoddam si non condito testamento decedat, succedant proximiores ab in-

testato. Franciscus Leo *in thesaur. p. 3. c. 3. n. 30.* Anellus Amattus *conf. 1. n. 52. vol. 1.*

Si in aliqua ecclesia privilegium sit, quoddam eius Episcopus possit tempore mortis disponere vsque ad summam centum, si impetrat licentiam testandi, tenetur exprimere, ac facere mentionem de primo privilegio. Menochius *de arbitrar. lib. 2. cent. 3. casu 203. num. 26.*

Episcopo cui testandi licentia concessa est, licebit etiam codicillos, & donationem mortis causa facere. Text. *in l. filiusfamilias 7. ff. de donationibus, ibi, vt donare & mortis causa, & non mortis causa possint, cum testamenti factionem habeant. l. Marcellus 15. ff. de donationibus causa mortis. Quintilianus Mandosius in prax. tit. de sign. & grat. §. de licentia testandi vers. per formulam premissam. Egidius Coninck de sacramentis. disp. 33. dubit. 2. n. 19. Simon de Præcis de interpretat. ultim. voluntat. vol. 1. l. 2. dub. 1. interpr. 1. solut. 4. incipit inhabilis qui tempore, n. 63. & 64. fol. 83. Contrarium probare nititur Philippus Decius *conf. 512. per totum.**

Licentia testandi concessa episcopo regulari, seu sæculari, qui vult testari de bonis intuitu ecclesiæ acquisitis, conualescere facit testamentum antea factum. *l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniusto rupto: & ibi Paulus de Castro n. 4. Immola n. 2. & Bart. n. pene ultim. nam Papa non requirit nisi quod licentia testandi tempore mortis adeat, virtute cuius testamentum antea factum robur sumat, & effectum. l. ason in auth. in reff. c. de sacrosanct. Eccles. Tellus Fernandez in l. 4. tauri. num. 4. Antonius Gomez in l. 42. tauri. n. 2. vers. 3. infertur. Sanchez de matrim. l. 8. tom. 3. disp. 1. n. 9. Molina de iustit. tom. 1. disp. 141. ante finem. Nauarrus in apolog. de reatibus. q. 3. monit. 9. & de re-*

gularibus tom. 2. num. 57. Barbosa in pastorali, p. 3. alleg. 114. n. 27. Surdus conf. 351. num. 48.

34 Sed ad maiorem securitatem postquam licentiam testandi acceperit, debet coram Notario & testibus per scripturam declarare, quod virtute talis licentiæ confirmat testamentum antea factum. Simon de Prætis supra num. 64.

35 Licentia testandi episcopo seu Cardinali concessa intelligitur de primo testamento tantum, aded quod non possit semel factum reuocare, vel semel factum minus solene, aut nullum iterum condere, aut confirmare. Philipp. Decius per plura fundamenta, conf. 512. incipit cum Reuerendissimus Cardinalis col. 2. n. 3. Socinus iunior conf. 89. vol. 1. Quintil. Mandosius in prax. tit. de signat. §. de licentia testandi. vers. per formulam præmissam. Tiraquellus in l. bones. §. hoc sermone, num. 128. de verbor. significat. Couarruias in c. cum in officii. de testament. num. 8. in antiqua edit.

36 Sed contrarium testantur esse verissimum omnes regnicolæ, & cæteri Scribentes, nempe, quod licentia testandi data episcopo, seu Cardinali, non extinguatur primo actu; sed quod licebit sæpius prohibito mutare testamentum, nam per dictam licentiam conceditur libera testamenti factio. Argumento text. in l. si quando 35. c. de inoffic. testam. Gloss. in cap. 1. de rescript. At verò legitima testamenti factio ita vsque ad mortem deambulatoria est, quod sæpius mutari poterit. l. sancimus 27. c. de testamentis. l. quod si iterum 4. ff. de adimend. legatis. l. si quis. in pr. 22. ff. de legatis 3. l. omnium 19. c. de testament. §. post rura. & ibi Viglius instituta quibus modis testamenta infirmantur. Mantica de coniecturis vltimar. lib. 12. titulo 1. num. 1. Angelus & Alexan-

der in l. quidquid adstringenda. ff. de verbor. oblig. Tiraquellus in d. l. bones. §. hoc sermone. ff. de verbor. num. 146. & limitat. 32. num. 1.

Et cum episcopi per dictam licentiam legitimam & consuetam testandi factionem recipiant, poterunt sæpius prohibito mutare testamentum, & aliud de nouo, seu alia facere. Tellus Fernandez in l. 4. tauri. num. 3. & 6. cum sequenti. & in l. 35. in pr. Marienço in l. 9. tit. 4. lib. 5. recopil. Gloss. 1. num. 3. Decisiones Rotæ in nouissimis diuersor. auditor. decis. 47. p. 1. fol. mibi 29. num. 1. Riccius in prax. resolut. 386. Gregorius Lopez in l. 37. tit. 9. part. 6. quest. 17. & 21. Molina de Hispaniar. primog. lib. 1. cap. 11. num. 45. Sarmiento de re ditibus p. 4. cap. 4. n. 3. cum sequenti. Nauarrus tom. 2. de re ditibus q. 3. monit. 9. Tiraquellus in d. l. bones. §. hoc sermone. limitat. 17. num. 1. & 2. & limitat. 15. num. 5. Molina Theologus de iustitia & iure, tom. 1. disp. 141. ante finem. Couarruias sibi ipsi contrarius in d. c. cum in officii de testam. num. 8. in editione Salmantica anno de 1578. Simon de Prætis de interpretat. vltimar. voluntat. vol. 8. lib. 2. but. 1. interpret. tit. 1. solut. 4. num. 42. fol. 83. Emanuel Rodriguez tom. 3. q. 69. art. 5. Beralta in l. si quis in princ. num. 94. de legatis 3. Amillius Ferrerus conf. 13 in pr. Egidius Coninck de sacrament. disp. 33. dub. 2. num. 18. Barbosa in pastoral. part. 3. alleg. 114. n. 25. & 26.

38 Licentia testandi concessa episcopo intelligitur ad pias causas, non ad prophanas: licet in concessione dicatur ad quoscumque vsus, si non exprimat etiam ad prophanos. Molina Theol. de iust. tom. 1. tract. 2. disp. 147. & disp. 141. idem Molina de maioratu & tributis, disput. 604. num. 4. Alter Molina de primogeniis, lib. 2. cap. 9. num. 67. & in d. lib. 2. c. 10. num. 30.

num. 30. Nauarrus in apologia de redi-
tibus q. 3. monit. 6. n. 2.

39 Et etiam si habeat licentiam te-
standi ad quoscumque vsus, maior-
ratum instituere nequit, cum licen-
tia intelligatur ad vsus pios, & cum
maioratus sit ad profanos, nihil
prodest, nisi in licentia disponere ad
profanos concedatur: quia tunc
quoad forum exterius valebit insti-
tutio maioratus, quoad interius ipse
videbit, an cum causa secum sit dis-
pensatum. Molina de primogeniis, l. 2.
c. 10. n. 30. alios refe. eius.

40 Potest episcopus maioratum tuta
conscientia instituere de fructibus,
qui iuxta dignitatem suam erant
necessarij ad suæ familiæ sustenta-
tionem, & tamen genus suum frau-
dando consumere noluit, sed con-
seruare ad maioratum instituendum:
sed nihilominus ad hoc vt talis in-
stitutio quoad forum exterius va-
leat, debet interuenire Papæ licen-
tia. D. Thomas 3. 2. quest. 85. art. 7.
Nauarr. in man. cap. 25. num. 127. Soto
de iustitia quest. 4. art. 3. Molina de
Hispaniar. primog. lib. 2. cap. 10.
num. 50.

40 Episcopus sæcularis dum viuitt
recta valitudine, donare, aut ma-
ioratum instituere de bonis acqui-
sitis ex redditibus, etiam ad profanos
vsus, & licet grauitèr peccet, va-
lebit: dummodò per contractam inter
viuos irrenocabilis fiat, & possessio-
nem tradat; nam si est renocabilis,
vitiatur, & nullum operatur effe-
ctum. Molina de Hispaniarum. lib. 2.
c. 10. n. 31. vsque ad 34. Alter Molina
tom. 1. disp. 148. in pr.

41 Et etiam si maioratum instituat,
aut donationem faciat, constitutus
in ea infirmitate, ex qua è vita mi-
grauit, dummodò irrenocabilis sit, &
possessionem tradat, valebit, neque
mortis causa factus censetur, nisi

aliquæ coniecturæ adeant, ex qui-
bus causa mortis donauisse constet.
Molina de Hispaniar. supra num. 77.
& Molina Theolog. conclus. 5.

Potest etiam episcopus sæcularis
qui patrimonium habet, vel redi-
tus aliunde quam ex ecclesia, vel
episcopatu, poterit illos redditus, vel
patrimonium conseruare, & se ale-
re, & familiam ex redditibus episco-
patus, & postea in morte relinquere
consanguineis, vel personis sibi gra-
tis, vel de eis aliter disponere. Ima-
nuel Rodriguez tom. 4. cap. 68. num. 5.
Marcellus de Mauro alleg. 63. n. 10.
fol. 193. alios referens. Innocentius
& Panormitan. in c. Episcop. de pre-
bend. Felinus in c. postulasti, de rescri-
ptis, num. 6. Soto de iustit. lib. 10. q. 4.
art. 3. Nauarrus de redditibus quest. 1.
num. 38. Conarr. in c. 1. de testament.
num. 1. Hofeda de incomparabilitate
beneficior. cap. 18. num. 45. Menchaca
illustr. controuers. c. 105. n. 9. Menoch.
de arbitrar. casu 145. Cenedo in col-
lect. ad decretalis, collect. 33. n. 4. Bar-
bosa cum aliis in pastoral. p. 3. allegat.
114. n. 36.

Testamentum Episcopi vel Car-
dinalis non subiicitur querelæ de
inofficioso testamento: iuxta dispo-
sitionem textus in l. cum lege 45. c. de
Episcopis & clericis. Andreas Sicu-
lus de præbendaria Cardinal. questione
3. basilica prima partis, numro 8.
& 9.

Cardinalis potest si sæcularis est,
testari de eo stipendio, quod intuitu
galæ Cardinalitij à Papa sibi datur.
Mantica de coniecturis, lib. 2. tit. 9.
num. 3. Conarruias in c. 1. de testam.
num. 11. Nauarrus de redditibus, q. 1.
monit. 19. num. 1. Rodriguez tom. 4.
cap. 67. de los Obispos, num. 24. Bar-
bosa in pastoral. part. 3. allegat. vl-
tima, num. 10.

Potest Episcopus sibi sepulturam
eligere

gere extra Diocesim, & extra remotos limites prouinciæ, & debent fieri expensæ ex bonis ipsius defuncti, licet acquisitis intuitu Ecclesiæ. Geminianus *conf.* 1. num. 5. Hieronymus Venero *in examine Episcoporum* lib. 4. cap. 17. num. 7. fol. 288.

47 Quibus expensis Episcopi sint sepeliendi. Paulus de Castro *in l. 1. §. de impensa. ff. ad legem falcidiam.* Garcia *de expensis, cap. 7. num. ultim. & de nobilitate gloss. 18. num. 44. & gloss. 35. num. 59.*

48 Si episcopus ex hac vita discedit, non electa sepultura, debet sepeliri in ecclesia cathedrali, quia ibi domicilium ut cum vxore habere reputatur.

49 Si verò extra ciuitatem vbi habet sedem episcopalem, reducuntur ossa ad suam ecclesiam cathedralem. Et si fortè duos episcopatus habuisset, quorum vnus alteri vnitus est, sepelietur in Ecclesia cathedrali cui vnita est altera Ecclesia cathedralis, nam illa ut principalis habetur: Si duos episcopatus dispensatiuè habuisset, in Ecclesia cathedrali vbi ferè continuò residebat. Si fuisset alterius Episcopi coadiutor, in illius episcopi cathedrali, cui datus erat coadiutor. Si extra propriam Diocesim, & in ciuitate alterius Episcopi, in cathedrali illius ciuitatis. Sebastianus de Medicis *de sepulturis quest. 7. num. 6. fol. 184.*

50 Hæredes Episcopi mortui tenentur propriis sumptibus reficere omnia, quæ tempore mortis Episcopi

deteriorata sui diminuta inueniuntur, ad quod cõpelli possunt. Gloss. *in auth. idem de Nestorianis. c. de hæreticis.* Ioan. de Platea *in l. vnica, c. de colonis Illiricanis, lib. 11. num. 4.* Molina *de primogenitis lib. 1. cap. 27. num. 2.* Alter Molina *de maioratu tract. 2. disp. 646. num. 3.* Gregorius Lopez *in l. 7. tit. 9. p. 6.* Ioannes Garcia *de expensis c. 11. n. 66. vsque ad 74.*

In quo non habet locum compensatio: nam si Episcopus defunctus multa consumpsisset in alios vsus necessarios episcopatus, & alia deteriorata fuissent, non admittitur compensatio; sed nihilominus tenetur reficere deteriorata. Argumento text. *in l. si quis negotia aliena. 1. ff. de negotiis gestis.* Gregorius Lopez, & Ioannes Garcia *suprà*, & Molina *de primogenitis dict. num. 3.* hisce verbis; quod nos in hæredibus Prælatorum non semel pronunciatum accepimus, imò in casu contingenti, vidimus Prælatum, qui plusquam sex millia ducatorum in ædificiis Episcopatus consumpserat, condemnatum fuisse ad restitutionem rerum deterioratarum, meliorationis computatione non admitta.

Sed hoc non placet Molinæ Theologo *vbi supra num. 5.*

De spolio episcopi decedentis, quod pertinet Pontifici, non debetur regalis decima: secus verò de spolio, quod ad hæredes seu consanguineos pertinet: latè Lafarte de Aleualas *c. 19. num. 48. & 49 cum aliis.*

Finis prima Partis.

DE